

ת"פ 52044/05/22 - מדינת ישראל נגד רואן דרויש, פלוני, אחמד חווא

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 52044-05-22 מדינת ישראל נ' דרויש ואח'

כבוד השופט שלמה בנג'ו	בפני
המאשימה	בעניין:
נגד	מדינת ישראל על ידי פרקליטות מחוז חיפה באמצעות בת זוג
הנאשמים	1. רואן דרויש 2. פלוני 3. אחמד חווא על ידי באת כוחם עו"ד גב' גלעד ממושרד עו"ד ג'וליאן חדאד

גזר דין

כתב האישום:

הנאשמים הורשעו על פי הודאתם בעובדות כתב האישום מתוקן, בעבירות הבאות:

מסירת אמרה כוזבת בדוח - עבירה לפי סעיף 220 (2) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש) התשכ"א - 1961 + סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (ריבוי עבירות) (נאשמים 1 - 2 בלבד);

סיוע למסירת אמרה כוזבת בדוח - עבירה לפי סעיף 220 (2) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961 + סעיף 31 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (ריבוי עבירות) (נאשם 3 בלבד);

הכנת וקיום פנקסי חשבונות כוזבים - עבירה לפי סעיף 220 (4) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א - 1961 + סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (ריבוי עבירות) (נאשמים 1 - 2 בלבד);

סיוע להכנת וקיום פנקסי חשבונות כוזבים - עבירה לפי סעיף 220 (4) לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש) התשכ"א - 1961 + סעיף 31 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (ריבוי עבירות) (נאשם 3 בלבד).

לפי עובדות כתב האישום, נאשמים 1 ו-2 נשואים זה לזו, נאשם 3 הוא אחיה של נאשמת 1.

בזמנים הרלוונטיים לכתב אישום זה, בשנות המס 2014 - 2016, עסקו נאשמים 1 - 2 בביצוע עבודות ניקיון, צבע ושיפוץ במסגרת עוסק מורשה בשם "די דיזיין", אשר נרשם ברשויות על שם נאשמת 1, ונאשם 3 סייע להם בכך.

בתקופה הרלוונטית היו הנאשמים חייבים בניהול ספרים, בהתאם להוראות פקודת מס הכנסה (נוסח חדש) התשכ"א - 1961 (להלן: "הפקודה"), ובהתאם לתוספת י"א להוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות) (מס' 2), תשל"ג - עמוד 1

כמו כן, בשנות המס בתקופה רלוונטית, היו הנאשמים חייבים להגיש דין וחשבון שנתי לפקיד השומה על הכנסותיהם בהתאם לסעיף 131 לפקודה.

בתקופה הרלוונטית, כללו הנאשמים 1 - 2 בספרי ובדוחות העסק חשבוניות פיקטיביות, כהוצאות שלכאורה היו להם, זאת למרות שבפועל לא בוצעה עבור העסק כל עבודה על ידי החברות הרשומות בחשבוניות, לא התקיימה כל עסקה בין נאשמים 1 - 2 או העסק, לבין החברות, ולא הועברה תמורה בגין החשבוניות הפיקטיביות לחברות, הכל במזיד ובכוונה להתחמק מתשלום מס, כפי שמפורט בסעיף 5 לכתב האישום.

נאשם 3 איפשר את האמור בסעיף 5 לעיל, או הקל עליו, או תרם בדרך אחרת, ליצירת תנאים לשם עשיית האמור, בכך שסייע לנאשמים 1 - 2 בניהול העסק.

במעשיהם המתוארים לעיל אותם ביצעו בצוותא חדא:

מסרו נאשמים 1 - 2 דוח על פי הפקודה אמרה או תרשומת כוזבת ונאשם 3 סייע להם בכך.

הכינו נאשמים 1 - 2 או קיימו או הרשו להכין או לקיים, פנקסי חשבונות כוזבים או רשומות אחרות כוזבות, או שזייפו או הרשו לזייף פנקסי חשבונות או רשומות, בכוונה להתחמק ממס ונאשם 3 סייע להם בכך.

ראיות לעונש:

ב"כ המאשימה הגיש כראיות לעונש מטעם המדינה, את גיליון ההרשעות של הנאשמים 2 ו- 3 (ג/1; ג/2).

ב"כ הנאשם הגיש כראיות לעונש מטעם ההגנה, אסופת מכתבים הנוגעת לערובות שהוצעו למס הכנסה לפרעון החוב (ג/1); הסכם שומה (ג/2); בקשת כופר (ג/3); טיוטת כתב אישום בעניינו של נישום אחר והחלטת המרתו בכופר (ג/4); תעודה רפואית לחווא מחמוד (ג/5); דוח מנהל מיוחד בתיק פשט"ר 9925-04-17 בענין הנאשמת 1 (ג/6); הזמנה לשימוע בעניינו של אחר מיום 20/9/22 (ג/7).

תסקירי שירות המבחן:

התבקשו והוגשו תסקירים בעניינם של הנאשמת 1 והנאשם 3.

בעניינה של הנאשמת 1 המליץ שירות המבחן להעדיף את הפן השיקומי על פני הפן הגמולי, לאחר שהתרשם, כי הנאשמת לקחה אחריות על מעשיה, ומבינה את הנזק שגרמה בהתנהגותה. הומלץ על הטלת צו מבחן לשנה, של"צ בהיקף שעות משמעותי.

בעניינו של הנאשם 3 המליץ שירות המבחן המלצות דומות לצד המלצה לביטול ההרשעה.

טענות הצדדים:

ב"כ המאשימה המלומד הגיש טיעונים בכתב לעניין העונש (סת/1) אותם השלים בעל פה. לעמדתו מתחם העונש ביחס לנאשמים 1 ו- 2 שהינם המבצעים העיקריים נע בין 10 ל- 24 חודשי מאסר לצד ענישה נלווית, ואילו ביחס לנאשם 3 שסייע לביצוע, מתחם העונש נע בין 5 ל- 12 חודשי מאסר.

בית המשפט התבקש להטיל על השלושה עונשים בחלק התחתון של המתחמים, לאור עברם הפלילי הישן של הנאשמים 2 ו- 3 ולאור העובדה שהמחדל הוסר, אם כי בשלבים מאוחרים יחסית בהליך.

הוטעם, כי מדובר בעבירות חמורות על פקודת מס הכנסה, אשר כללו השמטות הכנסה בהיקף ניכר, בזדון ותוך תכנון. עוד הודגש, היקף ההשמטה הגבוה, והנזק שנגרם לקופת האוצר, הקושי בגילוי העבירות, והצורך בהרתעה.

אשר להמלצות התסקיר ולפנייה לאפיק שיקומי חלף ענישה גמולית, נטען כי אין לכך מקום בנסיבות העניין. צוין, תוך הפניה לפסיקת בית המשפט העליון, כי חריגה ממתחם העונש ההולם תעשה רק במקרים חריגים, בבחינת יוצא מן הכלל, כאשר ישנם סיכויי שיקום מובהקים, השתלבות בהליך טיפולי ואינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובחשיבה.

במקרה הנדון, מדובר בעבירות חמורות ביותר שאינן מצדיקות פניה לאפיקי שיקום תחת הלימה עונשית. מעבר לכך, לא מדובר בנאשמים שהחלו בתהליך טיפולי כלשהו, ולכן לא ניתן לומר כי יש שינוי בהתנהגות או בחשיבה, ואין מקום להסתפק בענישה מקלה של של"צ כהמלצת שירות המבחן.

אשר להמלצת שירות המבחן לבטל את הרשעת הנאשם 3, נטען כי מדובר בהמלצה מרחיקת לכת, קל וחומר כאשר מדובר במי שלא החל בתהליך טיפולי כלשהו. מעבר לכך, לא מתקיימים התנאים הקבועים בהלכה הפסוקה. ויתור על הרשעה יפגע באינטרס הציבורי הנוגע לענישה בתחום זה לאור סוג העבירה; והותרת הרשעה לא תפגע בנאשם שעובד כפיזיותרפיסט והוא יוכל למצוא עבודה במקום אחר, בהנחה שייפלט משרד החינוך.

ב"כ הנאשם המלומד ביקש לאמץ את המלצות שירות המבחן לגבי הנאשמים 2 ו- 3 ולהקל בעונשו של הנאשם 1.

נטען כי כתב האישום המקורי תוקן משמעותית, תחילה נטען להיקף השמטות בסך 2.9 מיליון ₪, ואילו כתב האישום המתוקן נוקב בסכום השמטות על סך 1.8 מיליון ₪.

הנאשמים הסירו את המחדל, ואף כי לא סולק עדיין החוב, הרי שנערך הסדר תשלומים והופקדו בטוחות המבטיחות את ההסדר, ועל כן התבקש בית המשפט להתייחס לכך כאילו החוב סולק והמחדל הוסר במלואו.

עוד צוין, כי העיכוב בהסרת המחדל לא היה תלוי בנאשמים אלא בכך שמש הכנסה לא הסכים, בצדק, לערוך הסדר תשלומים או לקבל כספים, שעה שהיה תלוי הליך פשיטת רגל בעניינה של הנאשמת.

בית המשפט הופנה להסכם השומה שנערך ונחתם בין מס הכנסה לנאשמת עוד ביום 30/8/20 עוד בטרם תוקן כתב האישום. על אף שסכום השמטת המס עמד על 2.9 מיליון כפי שננקב בכתב האישום המקורי הנאשמת בחרה לקיימו, ולשיטת הסניגור, קיבלה על עצמה לשלם סכום מס גבוה יותר, דבר המעיד על חרטה וקבלת אחריות כנה.

עוד טען הסניגור, כי לא ברור לו מדוע לא הומר כתב האישום בכופר תוך שהפנה למקרה אחר, והוא אף לא קיבל החלטה פורמלית מהפרקליטות. לכך השיב מיד הפרקליט, כי סכום ההשמטה גבוה מהקבוע בהנחיה ולכן התיק לא מתאים לכופר, ובשימוע הובהר הדבר היטב לסניגור ועצם הגשת כתב האישום היא למעשה החלטת הפרקליטות שלא

לסיים את התיק בכופר כסף.

הסניגור עמד על הזמן הרב שחלף מאז בוצעו העבירות, וטען כי בנסיבות אלה, יש להקל בעונש באופן משמעותי, מאחר ועם חלוף הזמן העונש נראה בלתי הולם וערכו כגורם מחנך ומרתיע אבד.

הסניגור הוסיף וטען כי מתחם העונש לו עתרה המדינה אינו מתאים לנסיבות העניין ואף הענישה המוצעת מחמירה מדי. הסניגור עתר לקבוע מתחם של 5 עד 12 חודשים לנאשם 3, ומתחם של 7 עד 14 חודשים לנאשמים 1 ו- 2.

לעמדתו, ורק בהנחה שבית המשפט לא יאמץ את המלצות שירות המבחן אותן ביקש לאמץ, יש לקבוע את עונשם של כל הנאשמים בצד הנמוך של המתחמים המוצעים בהינתן כל השיקולים לקולא שמנה הסניגור המלומד.

דבר הנאשמים בטרם מתן גזר הדין:

הנאשמת 1 הביעה חרטה על מעשיה, התנצלה, וטענה שעברו 8 שנים בהם עברה "גיהנום" כלכלי ואישי וכמעט התגרשה.

הנאשם 2 בחר שלא לומר דבר.

הנאשם 3 הביע חרטה, חזר על הזמן הרב שעבר מאז ביצוע העבירות, ביקש שלא לפגוע במקום תעסוקתו במשרד החינוך.

דין והכרעה עונשית:

הערך החברתי שנפגע ומידת הפגיעה בו (סעיף 40ג (א) לחוק העונשין):

מעשיהם של הנאשמים, פגעו בערכים המוגנים החוסים תחת הוראות החוק אותן היפרו, שתכליתם קביעת מנגנון שוויוני לנטל נשיאת המס בין הנישומים ולגביית מס אמת (רע"פ 977/13 אודיז נ' מדינת ישראל (2013); ע"פ 9788/03 טופז נ' מדינת ישראל (2004).

למעשים של הנאשמים התלווה זדון והיבט מרמתי, המעצימים את הפגיעה המכוונת בערכים המוגנים, ומוסיפים מימד של חומרה יתרה למעשיהם.

פסיקת בית המשפט העליון חזרה והדגישה פעמים רבות את החומרה היתרה שיש בעבירות מס, את פגיעתן הישירה בקופה הציבורית, בשוויון בנטל נשיאת המס, וכפי שנאמר מפורשות על ידי בית המשפט העליון ברע"פ 9004/18 יצחקי נ' מדינת ישראל (2018):

"בית משפט זה חזר ועמד על חומרתה של עבריינות המס, אשר נובעת מפגיעתה הקשה במשק, בכלכלה, ובמגוון היבטים חברתיים, הנוגעים לנטל תשלום המיסים, כמו גם הקושי בחשיפתה. נפסק לא אחת, כי יש ליתן לחומרה זו ביטוי ממשי, במסגרת גזירת עונשו של מי שהורשע בעבירות אלה, תוך מתן עדיפות לשיקולי הרתעה

ולאינטרס הציבורי שבהחמרת הענישה, על פני נסיבותיו האישיות של הנאשם, וכאשר נקודת המוצא היא, כי העונש ההולם בעבירות אלה, הוא מאסר בפועל...".

מדיניות הענישה (סעיף 40ג (א) לחוק העונשין):

בחינת מדיניות הענישה בעבירות בהן הורשעו הנאשמים, מלמדת כי ככלל, בסוג זה של עבירות, הנושאים מאפייני מירמה, המגמה היא לגזור עונשי מאסר ממשיים, לריצוי מאחורי סורג ובריה.

רע"פ 5052/21 **בן שלמה נ' מדינת ישראל** (2021) - הנאשם הורשע בעבירות של שימוש בחשבוניות פיקטיביות, 3 עבירות של שימוש במרמה, עורמה או תחבולה, במטרה להתחמק מתשלום מס. בית משפט השלום גזר עליו 11 חודשי מאסר בפועל, 8 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 15,000 ₪, לאחר שקבע מתחם שנע בין 9 ל-24 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט המחוזי דחה את ערעורו של הנאשם. בקשת רשות ערעור אף היא נדחתה, תוך שבית המשפט העליון (כב' השופט יוסף אלרון) קובע: **"נקבע זה מכבר כי חומרתן הרבה של עבירות המס, הנובעת בין היתר מפגיעתן הקשה בקופה הציבורית והקושי הרב שבחשיפתן, מחייבת מדיניות ענישה מחמירה, הכוללת עונשי מאסר בפועל, מאחורי סורג ובריה, שיהיה בה כדי להרתיע עבריינים פוטנציאליים...המבקש הורשע בהתחמקות מתשלום מס, שנעשה תוך שימוש בעשרות חשבוניות פיקטיביות, באופן שיטתי, למעלה משנתיים - משכך, איני סבור, כי העונש שהושת עליו, המצוי בתחתית מתחם הענישה שנקבע, מחמיר עמו כלל ועיקר..."** (שם, בפסקאות 9 ו-10 לפסק הדין).

רע"פ 3761/20 **עוקב נ' מדינת ישראל** (2020) - הנאשם הורשע בעבירות של חשבוניות פיקטיביות, כך שהוא והחברה שבעלותו ניכו מס תשומות בסכום כולל של כ-4 מיליון ₪ באמצעותו. הוא נדון ל-15 חודשי מאסר בפועל, 18 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 250,000 ₪. בית המשפט המחוזי הפחית את הקנס ל-50,000 ₪. ערעורו על כך נדחה.

רע"פ 2485/20 **סייד נ' מדינת ישראל** (2020) - הנאשם הורשע בעבירות של חשבוניות פיקטיביות, בנסיבות מחמירות, בכך שניכה תשומות שלא כדיון, באמצעות חשבוניות פיקטיביות, בהיקף של כ-1,800,000 ₪ במשך שנתיים. בית משפט שלום גזר עליו בין היתר 13 חודשי מאסר בפועל. בערעורו של הנאשם על העונש, העמיד בית המשפט המחוזי את עונשו על 12 חודשי מאסר בפועל, וקבע שהעונש שנגזר עליו אינו חורג באופן קיצוני, ועוד קבע שלא היה מקום להציב את עונשו של הנאשם מעל הרף התחתון שנקבע במתחם שקבע בית משפט השלום, מבלי שניתנה לכך הנמקה, ומשום שהמחדלים הוסרו במלואם.

רע"פ 555/19 **ברששת נ' מדינת ישראל** (2019) - הנאשם הורשע בשימוש בחשבוניות פיקטיביות בהיקף מס של כ-1,400,000 ₪, כאשר רק בחלק מהמקרים השתמש בחשבוניות פיקטיביות. בנוסף, הורשע בהגשת דוח ללא תשלום מע"מ, ואי הגשת דוח למס הכנסה. הנאשם הסיר את מחדליו באופן חלקי, כך שנותר לו לשלם 2 וחצי מיליון ₪. בית משפט שלום גזר עליו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, בערעור שהגישה המדינה, בית המשפט המחוזי החמיר בעונשו והעמידו על 10 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים.

רע"פ 4736/19 **דוד בלום נ' מדינת ישראל** (2019) - הנאשם הורשע בשימוש במרמה, עורמה ותחבולה לפי סעיף 220 (5) לפקודת מס הכנסה, סכום ההכנסה שהפיק הנאשם לא פוחת מ-605,122 ₪. בית משפט השלום קבע מתחם

ענישה הנע בין 6 חודשים ועד 14 חודשי מאסר. בית המשפט מיקם את הנאשם ברף העליון של המתחם וזאת בשל אי הסרת המחדל, ווגזר עונש מאסר בן 11 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית. בית המשפט המחוזי הפחית את עונשו ל-8 חודשי מאסר. בקשת רשות הערעור נדחתה.

רע"פ 9004/18 **יצחקי נ' מדינת ישראל** (2018) - הנאשם הורשע בעבירות של חשבוניות פיקטיביות בהיקף מס של כ-1,400,000 ₪. הנאשם הסיר את מחדליו. בית משפט השלום גזר עליו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות, בית המשפט המחוזי החמיר בעונשו והעמידו על 12 חודשים, וקבע שמתחם העונש ההולם נע בין שנה ל-3 שנות מאסר לצד עונשים נלווים. בקשת רשות ערעור לעליון נדחתה, תוך שנקבע כי העונש אינו חמור כלל ועיקר.

רע"פ 1929/18 **אריאלי נ' מדינת ישראל** (2018) - הנאשם הורשע בעבירות של שימוש בחשבוניות פיקטיביות ובעבירות מס נוספות, בהיקף מס של כ-280,000 ₪. בית משפט השלום גזר עליו 6 חודשי מאסר בעבודות שירות. ערעור המדינה לבית המשפט המחוזי התקבל, ועונשו הוחמר והועמד על 10 חודשי מאסר בפועל, לצד עונשים נלווים, תוך שבית המשפט המחוזי קובע שהמתחם הראוי הוא 9 - 18 חודשי מאסר בפועל.

רע"פ 372/17 **חורי נ' מדינת ישראל** (2017) - הנאשם הורשע בכך שעשה שימוש בחשבוניות פיקטיביות, בהיקף מס בסך כולל של כ-1,270,000 ₪, ובכך שהשמיט מדיווחיו הכנסות בסך של 200,000 ₪. בית משפט השלום קבע מתחם שנע בין 10 ל-24 חודשי מאסר. ערעורו של הנאשם לבית המשפט המחוזי נדחה, תוך שנקבע שהמתחם ראוי והולם את נסיבות העבירה. גם בקשת רשות ערעור של הנאשם לבית המשפט העליון נדחתה, תוך שבית המשפט העליון קובע שהוא תמים דעים עם בית המשפט המחוזי, כי אין מקום להתערב בגזר הדין, הן ביחס לקביעת המתחם והן בהצבת העונש בתוך המתחם, וכי העונש ראוי ומאוזן.

נסיבות שקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40 לחוק העונשין):

מעשיהם של הנאשמים מאופיינים בחומרה בשל התכנון המוקדם, התחכום, החבירה של השלושה, היקף ההשמטה, משך הזמן שהתפרס על שתי שנות מס.

מעובדות כתב האישום בהן הודו השלושה, עולה, כי הנאשמים 1 ו-2 כללו בספרי החשבונות והדיווחים שלהם לרשויות המס 7 חשבוניות מס פיקטיביות, שנעו בין כמאה אלף ₪ ועד לארבע מאות אלף ₪, המעידות לכאורה על הוצאות בהן נשאו, למרות שבפועל לא נשאו בהוצאות אלו, ולא בוצעה כל עבודה/עסקה כמתואר בחשבוניות.

נאשם 3 סייע לשניים בביצוע העבירות, הקל ויצר תנאים לעשיית העבירות, כפי שהודה בפני בית המשפט.

סכום ההשמטה הנקוב בכתב האישום, בו הודו השלושה, כולל מע"מ, הינו - 1,806,719 ₪.

המעשים התפרשו על שתי שנות מס, התרחשו בעיקר בשנת המס 2015 בה הוגשו 5 חשבוניות פיקטיביות, ואילו בשנת המס 2016 הוגשו שתי חשבוניות כאלה.

משך הזמן בהם התרחשו המעשים, מעידים על תכנון, זדון, חזרתיות, ותאוות בצע כסף לגריפת רווח קל על חשבון משלם המיסים ההגון.

הנאשמים 1 ו- 2 הנשואים ז"ז, היו המבצעים העיקריים, ופעלו במזימה המרמתית הזו כשותפים, תוך יישום התוכנית העבריינית שגיבשו, על ידי הגשת חשבוניות המס הכוזבות לרשויות המס כדי לצמצם במרמה את החבות במס, ותוך שהנאשם 3, אחיה של הנאשמת 1, מסייע להם למימוש זממם. החבירה של השלושה מוסיפה אף היא מימד של חומרה למעשים.

מתחם העונש ההולם (סעיף 40ג (ב) לחוק העונשין):

מתחם העונש בין הנאשמים משתנה, הואיל והנאשמים 1 ו- 2 הם המבצעים העיקריים, ואילו הנאשם 3 הוא מסייע לדבר העבירות.

בהינתן מכלול הנסיבות עליהן עמדתי לעיל, מתחם העונש ההולם את מעשי הנאשמים 1 ו- 2 הוא עונש מאסר בפועל הנע בין 8 ל- 20 חודשים, ולנאשם 3 כמסייע, עונש מאסר הנע בין 4 ל- 10 חודשים, והכל לצד ענישה נלווית, קנס הולם והתחייבות.

נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (סעיף 40יא לחוק העונשין):

הנאשמת 1 נעדרת עבר פלילי.

לנאשם 2 הרשעה מחודש מאי 2012 בגין תקיפה הגורמת חבלה של ממש לבת זוג, נגזר עליו מאסר מותנה, צו מבחן והתחייבות.

לנאשם 3 שתי הרשעות קודמות, בגין עבודות ללא היתר.

הנאשמים פעלו להסרת המחדל שילמו בפועל רק חלק מהחוב, ולגבי היתרה הגיעו להסדר תשלומים הכולל בטוחות לתשלומם.

אמנם, רק סילוק מלא, בפועל, של החוב לאוצר המדינה, ייחשב כהסרת המחדל, אך אין להתעלם מההסדר אליו הגיעו הצדדים, כנסיבה לקולא.

כמו כן, ובאשר לנזק הישיר לאוצר המדינה, נערך הסכם שומה עם הנאשמת המבטא את שיעור המס הממשי המתחייב מהשמטת המס.

חלף זמן ניכר מאז בוצעו העבירות ועד שהנאשמים נותנים את הדין עליהם. מדובר במעשים מהשנים 2015 ו- 2016. כתב האישום הוגש בשנת 2019. ההליך התנהל בבית המשפט בפני שופט מוקד, עד שנותב למותב זה. לחלוף הזמן משקל ומשמעות בעת גזירת העונש כנסיבה לקולה.

הנאשמים הודו בכתב אישום מתוקן שצומצם משמעותית, הביעו חרטה, וקיבלו אחריות על מעשיהם.

הובאו בפני בית המשפט נסיבותיהם האישיות של כל אחד מהנאשמים, כפי שבאו לידי ביטוי בראיות ההגנה.

עוד הונחו בפני בית המשפט תסקירים ביחס לנאשמים 1 ו- 3 המלמדים אף הם בהרחבה על מכלול נתונים ונסיבות ברות התחשבות בבוא בית המשפט לשקול את מיקום העונש במתחם.

שאלת החריגה מהמתחם ופניה לאפיק שיקומי ווהבקשה לביטול ההרשעה לנאשם 3:

אפתח באינטרס הציבורי השזור לכל אורך פסיקת בית המשפט העליון, בסוג זה של עבירות, כשיקול בר משמעות, שלו נתונה הבכורה, בעת גזירת העונש.

העבירות אותן ביצעו הנאשמים קלות לביצוע וקשות לאיתור, אלא אם בוצעה במקרה, ביקורת ספרים ע"י מפקחי מס הכנסה, או שישנו מידע מודיעיני החושף את הפעילות העבריינית.

היקפן רב, ודי לעיין בפסיקה העניפה בתחום זה, כדי ללמד היקף התופעה. פגיעתן באוצר המדינה משמעותית, יעידו היקפי ההשמטה בפסיקה, כדי ללמד על מימדיה הכספיים העצומים של תופעה זו. פגיעה זו אינה רק פגיעה באוצר המדינה, כי אם פגיעה בכל אזרח ואזרח, שומר חוק, המשלם מיסים כהלכתם.

על בסיס תפיסה זו גובשה בהלכה הפסוקה, מגמה להחמיר עם אלה הפועלים במרמה וזדון לפגוע בקופה הציבורית, בדרך מתוחכמת של הקטנת תשומות, באמצעות חשבוניות פיקטיביות, כדי להלום את המעשה, ולהרתיע הן את העושה הקונקרטי, והן את העושים הפוטנציאלים, ולשקף חוסר כדאיות כלכלי ואישי, כדי לעקור משורש את התופעה הנפסדת הזו.

זהו האינטרס הציבורי עליו עמד בית המשפט העליון, פעם אחר פעם בפסיקותיו, כשהוא מדגיש את חובת הערכאות הדיוניות להתמודד עם התופעה על ידי הכבדת היד בענישה.

אפנה בהקשר זה לדבריו הנכוחים של כב' השופט י. אלרון, רק לפני מספר ימים, במסגרת רע"פ 4155/23 **שלמה חביב נ' מדינת ישראל** (5.6.23):

"לא אחת כתבתי על פגיעתן הרחבת של עבירות המס ביכולתה של המדינה לספק שירותים איכותיים לאזרחיה ובשמירת הסולידריות והשוויון, ובהתאם, על הצורך בנקיטת ענישה ממשית ומרתיעה בעבירות אלה:

'חומרן של עבירות המס טמונה בכך שהן פוגעות, בה בעת, במשק, בכלכלה ובקופה הציבורית [...]; לצד פגיעתן בערך השוויון בנטל המיסים בין אזרחי המדינה [...]. לפיכך, בתי המשפט נוקטים במדיניות ענישה המבכרת שיקולי הרתעה והתחשבות באינטרס הציבורי על פני שיקולי שיקום, וכאשר נקודת המוצא בעבירות מעין אלו היא עונש מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח [...]" (רע"פ 8292/22 לוי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (12.12.2022))."

אשר לעתירת הנאשמים לחרוג מהמתחם, בית המשפט מוסמך לחרוג ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום כאשר הנאשם השתקם או יש סיכוי שישתקם (40ד (א) לחוק העונשין). הפסיקה קבעה, כי חריגה מהמתחם לא תעשה כדבר שבשגרה אלא במקרים חריגים תוך הצבת מבחני משנה שונים, בהם שינוי תפיסתי עמוק וטיפול שהחל ונראה מבטיח או טיפול שהסתיים בהצלחה וכן נדרש לבסס זאת בראיות ולא כטענה בעלמא (ראו: ע"פ 2729/22 **שיטריט נ' מדינת**

ישראל (03.05.23); ע"פ 6637/17 קרנדל נ' מדינת ישראל (18.4.18); ע"פ 6958/18 מצלאח נ' מדינת ישראל (22.1.20); ע"פ 9147/17 אבו עביד נ' מדינת ישראל (20.9.18).

מעשי הנאשמים בוצעו בחומרה יתרה, מהטעמים עליהם עמדתי לעיל, הם מאופיינים בדרגת אשם גבוהה, שהייתה מנת חלקם של המבצעים העיקריים, והן של המסייע, שנתן ידו, הקל ואפשר את ביצוע העבירות, ולהם השלכה ופגיעה באינטרס הציבורי, לא רק בשל הנזק הקונקרטי שהם גרמו לאוצר המדינה, אלא בשל עצם המעשה בנסיבותיו, החותר תחת המערכת הפיסקאלית, ופוגע בכלל הציבור, ולכן הם ראויים להלימה עונשית ראויה, ואחזור לפסיקת בית המשפט העליון מהימים האחרונים רע"פ 4155/23.

חריגה ממתחם העונש, שמורה כאמור, למקרים הנדירים והחריגים, ברוב המקרים, בעבירות שאינן כלכליות, בהן קיימת תשתית מוצקה, מוכחת, המצביעה על שינוי תפיסתי עמוק אצל הנאשם לחדול מרע ולשוב לדרך הישר, וכן שינוי טיפולי של ממש לדוגמה התחלת גמילה מסמים או אלוהול, אלימות או הצלחת טיפול כזה (ע"פ 126/22 מדינת ישראל נגד פלוני (2022)).

בנדוננו, מדובר בנאשמים שניהלו אורח חיים תקין ונורמלי, בדרך כלל, חף מפגיעה בציבור, מרבית חייהם הבוגרים. הנאשמים 1 ו-2 נשואים הקימו משפחה ועסק ועבדו למחייתם. הנאשם 3 אף הוא ניהל חיים נורמליים, לדבריו עובד כפיזיותרפיסט במשך 17 שנה במערכת החינוך עם ילדים מיוחדים. אלא שבשלב מסוים, חברו השלושה יחד, ובאמצעות העסק של הנאשמים, החלו לתחבל תחבולה לשימוש בחשבונות פיקטיביות, על מנת להונות את רשויות המס, מתוך בצע כסף, כל אחד מהם כמידת חלקו בתוכנית העבריינית.

אין בחומר המונח בפני בית המשפט, כדי ללמד על התמכרות כלשהי, התנהגות אנטיסוציאלית מאובחנת, או היבט פתולוגי אחר, המעיד על צורך בטיפול פסיכולוגי, התנהגותי, מעבר לעובדה שהשלושה חפצים בהקלה עונשית ופירטו את קשייהם האישיים הכלכליים והאחרים, אשר לפי הפסיקה, נסוגים מפני האינטרס הציבורי.

אשר לתסקירים, המלצת שירות המבחן, הינה המלצה בלבד ובית המשפט אינה מחויב לקבלה (ראו: רע"פ 7009/20 **ישראילוב נ' מדינת ישראל (2020)**; רע"פ 1756/16 **ימיני נ' מדינת ישראל (2016)**).

גם לגופם של התסקירים, לא מצאתי, בכל הכבוד, שיש בהנמקה של שירות המבחן כדי לגבור על שיקולי האינטרס הציבורי.

בתסקיר ביחס לנאשמת 1, שירות המבחן סבור, כי בבסיס ביצוע העבירות עומדים דפוסי אישיותה של הנאשמת, אשר בין היתר, ייחסה משקל וחשיבות למצבה הכלכלי, חששה מנפילה כלכלית, וההשלכות על משפחתה, מבלי לייחס משמעות מספקת להשלכות מעשיה. עוד צוין, כחלק מההנמקה שביסוד ההמלצה להקלה עונשית, כי היא מקבלת אחריות ומפגינה ניזקקות טיפולית, ונכונה להשתלב בטיפול כזה.

הבעת אמפתיה לניזקקות טיפולית והכרה באחריות, אינה יכולה לגבור על שיקולי הלימה, שיקולי האינטרס הציבורי ובהם הרתעת הרבים והיחיד, במיוחד בנוגע לתופעת החשבונות הפיקטיביות, אותה יש למגר באמצעות ענישה מרתיעה.

כאמור, הכלל הוא כי העונש ייגזר בתוך המתחם, חריגה ממתחם העונש ההולם את מעשה העבירה, תהיה חריג שבחריגים, משיקולי שיקום או בריאות רעועה ממש. האמור בתסקיר לא עומד בחריג האמור מעבר להבעת עמדה אוהדת עם המתואר מפיה של הנאשמת.

התסקיר בעניינו של הנאשם 3 המליץ על הימנעות מהרשעה וענישה שיקומית, בדומה לטעמים בעניינה של הנאשמת 1. שירות המבחן מציין בתסקירו, כי הנאשם 3 מתקשה לפעול במצבי דחק הטומנים בחובם פגיעה בערך העצמי ואז הנאשם פועל מבלי לייחס משמעות מספקת להשלכות מעשיו. גם כאן צוין כחלק מהשיקולים כי הנאשם נוטל אחריות ומבין את חומרת מעשיו, וניהל אורח חיים תקין ומתפקד.

אין לי אלא לחזור על הטעמים הנזכרים לעיל, ולהדגיש, כי הפסיקה הבהירה, כי בעבירות מסוג זה, נסיבות אישיות של הנאשם נסוגות מפני האינטרס הציבורי שידו על העליונה.

לא זו אף זו, היבטי הענישה והרתעת הרבים יפגעו באם תבוטל ההרשעה למי שסייע הקל ואיפשר לנאשמים 1 ו- 2 להונות את רשויות המס בהיקף הנקוב בכתב האישום.

כשהדבר נעשה על ידי הנאשם 3 שהינו עובד מדינה, המועסק במערכת החינוך, הדבר חמור שבעתיים.

די בכך שלא מתקיים התנאי האמור לפגיעה בשיקולי ענישה כדי לדחות את העתירה לביטול ההרשעה.

מעבר לכך, לא הוכח, כי אם ההרשעה תיוותר על כנה, ייגרם לנאשם 3 נזק קונקרטי בלתי פרופורציונאלי להרשעה.

ראשית, לא הוכח כי משרד החינוך יפטרו בשל ההרשעה. שנית, גם אם כך היה הדבר, הנאשם מחזיק בעיסוק רב שימושי, ויוכל למצוא עבודה. כך או כך, קיימת פרופורציה והלימה בין העבירות להן סייע הנאשם 3, שהן מהחמורות שבפקודת מס הכנסה, לבין הותרת הרשעתו על כנה.

לסיכום, לא נמצא כי יש מקום לחרוג מהמתחם ולהעדיף בעניין הנאשמים היבטי שיקום, נוכח החומרה היתרה שיש במעשים והעדפת האינטרס הציבורי על פני נסיבותיהם האישיות של הנאשמים.

כמו כן, אין מקום לבטל את הרשעת הנאשם 3 באשר לא מתקיימים התנאים הקבועים לכך בהלכה הפסוקה.

העונש המתאים (סעיף 40ד(2) לחוק העונשין):

בהינתן כל מכלול השיקולים שנמנו לעיל, בהן חומרת המעשים בנסיבותיהם, חבירת השלושה יחד, דרגת האשם הגבוהה שהופגנה, הנזק שנגרם וסוג העבירות וריבויין, יש להשית על הנאשמים עונש של מאסר בפועל.

לצד זאת, לא ניתן להתעלם מפרק הזמן הרב שחלף מאז בוצעו המעשים בין 7 ל- 8 שנים. ענישה לאחר זמן רב מהביצוע מאבדת מהאפקטיביות שלה (ע"פ 2107/07 הורוביץ נ' מדינת ישראל (2007); ע"פ 2848/90 אסא נ' מדינת ישראל (1990)).

בנוסף יש לקחת בחשבון את מכלול השיקולים לקולא שנמנו לעיל, לרבות אלה שנמנו בתסקירים.

בנסיבות אלה, ונוכח הסרת רוב המחדל ועריכת הסדר מובטח להמשך הסרתו, נמצא לנכון להטיל על הנאשמים עונש מאסר שימוקם בתחתית מתחם העונש שנקבע, ולקבוע כי הוא ירוצה בעבודות שירות חלף מאסר ממשי, לאחר שהנאשמים נמצאו מתאימים לריצוי העונש באופן האמור, וכל זאת לצד מאסר על תנאי מרתיע, קנס והתחייבות כספית.

עוד נמצא לבצע הבחנה מסוימת, בין מידת עונשה של הנאשמת 1, לבין מידת עונשו של בעלה, הנאשם 2, בשל קיומו של עבר פלילי לגביו, והעדר עבר פלילי מצידה.

בכל הנוגע למידת עונשו של הנאשם 3 כמסייע יבוטא הדבר בעונש שייגזר עליו, כמתחייב לפי הוראות החוק (סעיף 32 לחוק העונשין).

אשר על כן, אני גוזר על הנאשמים את העונשים הבאים:

לנאשמת 1 -

7 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות בעמותת "חיבורים", בוסתן הגליל.

הנאשמת תתייצב לתחילת ריצוי עבודות השירות ביום 11/9/23 בשעה 08:00 בפני הממונה על עבודות השירות, מחוז צפון, סמוך לבית סוהר מגידו.

מובהר לנאשמת כי מדובר בתנאי העסקה קפדניים וכל חריגה מכללים אלו ו/או אי הישמעות להוראות הממונה על עבודות השירות, עלולה להוות עילה להפסקה מנהלית של עבודות השירות ולריצוי עונש המאסר בכליאה ממשית.

6 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא תעבור את העבירות בהן הורשעה לרבות ניסיון לעוברם.

קנס בסך - 10,000 ₪ או 50 ימי מאסר חלף הקנס. הקנס ישולם ב- 10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מ- 1/8/23. פיגור יעמיד את הקנס לפרעון מיידי ויפעיל את צו המאסר שלצידו.

לנאשם 2 -

9 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות בבית חולים רמב"ם.

הנאשם יתייצב לתחילת ריצוי עבודות השירות בתאריך שייקבע על ידי הממונה על עבודות השירות.

מובהר לנאשם כי מדובר בתנאי העסקה קפדניים וכל חריגה מכללים אלו ו/או אי הישמעות להוראות הממונה על עבודות השירות, עלולה להוות עילה להפסקה מנהלית של עבודות השירות ולריצוי עונש המאסר בכליאה ממשית.

8 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור את העבירות בהן הורשע לרבות ניסיון לעוברם.

קנס בסך - 20,000 ₪ או 100 ימי מאסר חלף הקנס. הקנס ישולם ב- 10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מ- 1/8/23. פיגור יעמיד את הקנס לפרעון מיידי ויפעיל את צו המאסר שלצידו.

לנאשם 3 -

מאסר למשך 4 חודשים שירוצה בעבודות שירות בבית חולים נהריה.

הנאשם יתייצב לתחילת ריצוי עבודות השירות ביום 31/7/23 בשעה 08:00 בפני הממונה על עבודות השירות, מחוז צפון, סמוך לבית סוהר מגידו.

מובהר לנאשם כי מדובר בתנאי העסקה קפדניים וכל חריגה מכללים אלו ו/או אי הישמעות להוראות הממונה על עבודות השירות, עלולה להוות עילה להפסקה מנהלית של עבודות השירות ולריצוי עונש המאסר בכליאה ממשית.

4 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור את העבירות בהן הורשע לרבות ניסיון לעוברם.

קנס בסך - 10,000 ₪ או 100 ימי מאסר חלף הקנס. הקנס ישולם ב- 10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מ- 1/8/23. פיגור יעמיד את הקנס לפירעון מיידי ויפעיל את צו המאסר שלצידו.

המזכירות תשלח העתק גזר הדין לממונה על עבודות השירות, ותשומת ליבו לצורך בקביעת תאריך לתחילת ריצוי עבודות השירות לנאשם 2.

זכות ערעור תוך 45 יום לבית המשפט המחוזי.

ניתן היום, כ"ז תמוז תשפ"ג, 16 יולי 2023, במעמד הצדדים.